

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 14 Kasım 2011
Nr. Ref.: RK159/11

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Dava No: KI 16/11

Başvurucu

Shemsedin Ademi

14/2009 sayı ve 14 Eylül 2009 tarihli Araç Kayıt Genelgesinin Anayasaya uygunluğunun değerlendirilmesi

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Aşağıdaki yapıdadır:

Enver Hasani, Başkan
Kadri Kryeziu, Başkanvekili
Robert Carolan, Yargıç
Altay Suroy, Yargıç
Almiro Rodrigues, Yargıç
Snezhana Botusharova, Yargıç
Ivan Čukalović, Yargıç
Gjyljeta Mushkolaj, Yargıç
Iliriana Islami, Yargıç

Başvurucu

1. Başvurucu, Vitina Belediyesine bağlı Pozharan köyü mukimi Bay Shemsedin Ademi'dir.

İtiraz edilen karar

2. Başvurucu, İçişleri Bakanlığının (İB) 14/2009 sayılı Araç Kayıt Genelgesine itiraz etmiştir. Başvurucu, yasal dayanağı olmaksızın İB'nin vatandaşları vergi ödemeye mecbur etmesinin Kosova Cumhuriyeti Anayasasının 21.1 maddesi ihlali oluşturduğunu belirtmiştir.

Yasal dayanak

3. İstem, Kosova Cumhuriyeti Anayasasının 113.7 ve 116.2 maddesi, 03/L-121 sayılı Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasanın (bundan sonra "Yasa" şeklinde anılacaktır) 20 ve 27. maddesi ve Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan sonra "İçtüzük" şeklinde anılacaktır) 555 ve 56(2). Kuralına dayandırılmıştır.

Davanın Mahkemeye geliş biçimi

4. Başvurucu 11 Şubat 2011 tarihinde Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.
5. Mahkeme Başkanı, raportör yargıç olarak Yargıç Almiro Rodrigues'i, ön inceleme heyetine de Yargıç Robert Carolan başkanlığında, yargıçlar Kadri Kryeziu ve Gjyljeta Mushkolaj'yı atamıştır.
6. Anayasa Mahkemesi 7 Temmuz 2011 tarihinde istemi görüşmüştür.

Olguların özeti

7. Başvurucu, 316-KS-264 plakalı aracını 28 Ocak 2011 tarihinde kullanmaktaydı. O tarihte aracının kayıt süresini uzatmak amacıyla Vitina Belediyesi Araç Kayıt Merkezine gittiğinde Merkezde görevli bir memur 316-KS-264 numaralı plakayı teslim etmesini istemiştir.
8. Başvurucu 316-KS-264 numaralı plakayı teslim ettikten sonra yeni plaka almak için 20 avroluk ilave bir vergi ödemek zorunda kalmıştır.
9. Başvurucu 12 Ocak 2011 tarih ve 1320000204 numaralı makbuzu dilekçesiyle beraber sunmuştur.
10. Başvurucu, 316-KS-264 numaralı plakayı hasarsız halde teslim etmiş olmasına rağmen niçin ilave ödeme yapması gerektiğini sorduğunda görevliler kendisine böyle hareket etmek zorunda olduklarını bildirmişlerdir.

Başvurucu tarafından ortaya konan hukuki argümanlar

11. Başvurucu, 14/2009 sayılı Araç Kayıt Genelgesinin 11.3 maddesinden hareketle kendisine konan ilave ödemenin yanlış olduğunu ileri sürmüştür. 11.3 madde şunu belirlemiştir:

“Araç ruhsatı veya plakanın hasar görmesi durumunda araç sahibi hasar görmüş ruhsat veya plakayı Belediye Araç Kayıt Merkezine iade etmesi gerekir. İade edilen araç veya plaka için Tarifeler Kararına uygun ücret ödenerek iade edilen ruhsat arşivlenir.”

12. Başvurucu, zikredilen olguların İB tarafından yapılan insan hakkı ihlaliyle ilgili bir olguyu ortaya koyduğunu ileri sürmüştür. Bundan başka o, hukuki dayanak olmadan

vatandaşlara vergi ödetmenin Kosova Cumhuriyeti Anayasasının 21.1 maddesine aykırı olduğunu ifade etmiştir. 21.1 madde şunu belirlemiştir:

İnsan temel hak ve özgürlükleri bölünmez, değiştirilmez ve dokunulmaz olup Kosova Cumhuriyeti hukuk düzeninin temelini oluşturur.

13. Başvurucu Mahkemeden şunu talep etmiştir:

- İB hakkında esastan nihai bir karar alınıncaya kadar araç kaydı esnasında verilen yeni plaka için 20 avroluk verginin ödenmesinin durdurulması amacıyla geçici tedbirin konmasını;
- Dava esasına ilişkin nihai bir karar çıkartılana kadar yeni araç plakası için 20 avro vergi ödemeyi gerektiren 14/2009 sayılı Genelgenin askıya alınmasını.

İstemin kabul edilirligi

14. Kabul edilirlilik kriterleri Anayasada belirtilmiş olup Yasa ve İçtüzükte tekrar vurgulanmıştır.

15. Anayasanın 113. maddesi 1 ve 7. fıkraları kabul edilirlilik koşullarının genel çerçevesini oluştururlar. Bu fıkralar şunu belirlemiştir:

“1. Mahkeme, ancak yetkili taraflarca yasalara uygun şekilde yapılan başvurular hakkında karar verir.

(...)

7. Bireyler, Anayasa ile güvence altına alınan bireysel hak ve özgürlüklerinin kamu otoritelerince ihlali konusunda başvurmaya yetkilidirler, ancak yasa ile belirlenen tüm kanun yollarını tükettikten sonra”.

16. Başvurucu tarafından teslim edilen evraka dayanarak Priştine Bölge Mahkemesinin 12 Aralık 2008 tarihli kararında Kosova Yüksek Mahkemesi nezdinde itirazda bulunulabileceğine yönelik kanun yolu açıklamasına rağmen o, bu yasal hakından yararlanmamıştır.

17. Mahkeme aynı şekilde, meselenin geleceğiyle ilgili basit bir şüphenin, yetkili organlar nezdinde itirazda bulunma yükümlülüğünden muaf tutmak için yeterli olmadığını tespit etmiştir (bkz. Whiteside – Birleşik Krallık 2035 numaralı başvuruya ilişkin 7 Mart 1994 tarihli rapor, DR 76, s.80).

18. Mahkeme, kanun yollarının tüketilmesi ilkesinin gerekçesinin, hukuk mahkemeleri de dâhil olmak üzere söz konusu otoritelere olası Anayasa ihlalinin önleme veya düzeltmeye fırsat vermek olduğunu vurgulamak ister. Bu kural Kosova hukuk sisteminin olası Anayasal hak ihlalleriyle ilgili etki kanun yolları geliştireceği varsayımından hareketle konulmuştur. Bu, Anayasanın tali özelliğinin önemli bir boyutudur. (bkz. *mutatis mutandis*, AIHM 25803/94 sayılı Selmouni – Fransa davası 28 Temmuz 1999 tarihli kararı). Ancak, söz konusu usulde anayasal hakların açık bir şekilde belirtilmesi zorunlu değildir. Dava zımnen veya maddi bir şekilde açıldığı için kanun yollarının tüketilmesi kuralı yerine gelmiştir (bkz. *mutatis mutandis*, AIHM, *Azinas – Kıbrıs davası no: 56679/00, 28 Nisan 2004 kararı*).

19. Bu Mahkeme, KI 41/09 sayılı Priştine merkezli AAB-RIINVEST Üniversitesi – Kosova Cumhuriyeti Hükümeti davasına ilişkin 27 Ocak 2010 tarihli karar ile KI 73/09 sayılı Mimoza Kusari-Lila – Merkez Seçim komisyonu davasına ilişkin 23 Mart 2010 tarihli kararda aynı gerekçelere başvurmuştur.

Geçici tedbir isteminin değerlendirilmesi

20. Anayasanın 116.2 maddesi şunu belirlemiştir:

Madde 116 [Kararların Hukuki Etkisi]

2. Tartışmalı fiil veya yasanın uygulanmasının tamiri olmayan zararlara neden olacağı düşünülürse, Anayasa Mahkemesinde süreç tamamlanmadan, Mahkeme tarafından karar alınıncaya kadar söz konusu fiil veya yasayı geçici olarak askıya alabilir.

21. Yasanın 27. maddesi şunu belirlemiştir:

Madde 27 Geçici Tedbirler

1. Anayasa Mahkemesi resmi görevi gereğince veya dava tarafının talebi üzerine, dava konusu bir mesele hakkında tamir edilemeyecek zararları önlemek veya kamu yararını korumak amacıyla geçici tedbir kararı alabilir.

2. Geçici tedbirin süresi makul ve orantılı olmalıdır.

22. Geçici tedbirin konmasıyla ilgili kıstaslardan biri tamir edilemez zararların meydana gelebilecek olmasıdır. Mahkeme, Hükümet kararının Anayasaya aykırı olduğu tespitinde bulunacak olsa başvurunun uğrayacağı tüm zararların da hesaplanıp karşılanmasını buyurması gerekir. Bu şekilde başvurunun zararı olmayacaktır.

23. Başvurucu, İB tarafından yayımlanan 14/2009 sayılı Araç Kayıt Genelgesinin askıya alınmasını gerektiren inandırıcı herhangi bir delili Mahkemeye sunmamıştır.

24. Diğer yandan başvuru, iddia edilen tamir edilemez zararı ve geçici tedbirin kamu yararına olacağını ortaya koyamamıştır. Mahkeme bu yüzden geçici tedbir talebini reddetmiştir.

25. Mahkeme aynı zamanda başvurunun tüm kanun yollarını tüketmediğini de tespit etmiştir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Mahkeme, Anayasanın 113.7 maddesine, Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasanın 20. maddesine ve İçtüzüğün 36. kuralına dayanarak, oybirliğiyle:

- I. İstem in kabul edilmez olarak REDDİNE;
- II. Geçici tedbir isteminin REDDİNE karar verilmiştir.
- III. İşbu karar Yasanın 20.4 maddesine uygun şekilde taraflara bildirilip Resmi Gazetede yayımlanır.
- IV. Karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Almiro Rodrigues, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza